

Секція: 17. «Економіка»

Назва пріоритетного напрямку розвитку науки і техніки згідно з Законом України:

Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Назва напрямку секції 6. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища; 7. Економіка та управління національним господарством

Назва піднапрямку секції 6.4 Теорія та методологія економічних відносин у сфері природокористування, охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки. 7.9 Інноваційний розвиток, державна інноваційна політика, науково-технічна політика та механізм її реалізації

ЗВІТ ЗА ЕТАПОМ 2015 РОКУ за науково-дослідною роботою

(Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук)

1. Тема НДР: Методологія формування механізму інноваційного розвитку національної економіки на основі альтернативної енергетики

2. Керівник НДР: Прокопенко Ольга Володимирівна

3. Номер державної реєстрації НДР: 0115U000678

4. Назва вищого навчального закладу: Сумський державний університет

5. Терміни виконання: початок – лютий 2015 рік, закінчення – грудень 2017 рік.

6. Наукові результати (до 30 рядків тексту). Проведений аналіз напрямів екологізації технологій показав, що найбільш ефективною є концепція ресурсоефективного і чистого виробництва згідно якої, промислові процеси і функції мають бути поліпшені так щоб не лише знизити кількість відходів і зменшити забруднення середовища, а й зберегти та (або) отримати додатковий дохід шляхом збереження ресурсів. Вдосконалено концептуальні положення управління системою природокористування у частині формування міжнародної екологічної політики на основі застосування мотиваційного підходу, що дозволяє підвищити ефективність системи управління у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища. Встановлено, що для реалізації потенціалу енергозбереження необхідним є енергосервісні контракти, використання яких забезпечує ключову умову розвитку енергосервісу – прийняття на себе ризиків досягнення результатів з підвищення енергоефективності.

Обґрунтовано необхідність в умовах глобальної та вітчизняної соціальної, екологічної та економічної кризи актуалізувати проблеми конфліктності навколишнього середовища, зокрема її врахування при оцінці природно-ресурсного потенціалу території в ході провадження інноваційної еколого-економічної діяльності. Запропоновано поняття деструктивного екологічного конфлікту та ризику екологічного конфлікту, що розглядаються в економічному контексті. Детально розкрито сутність і зміст категорії збитків, які виникають унаслідок підвищеного ризику виникнення конфліктних екологічно релевантних ситуацій і, відповідно, неефективного ризик-менеджменту в контексті дослідження інноваційної еколого-економічної діяльності. Розроблено науково-методичні підходи до оцінки мотиваційної складової екологічної політики країни, що дозволяє підвищити ефективність системи управління у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища на державному, регіональному рівнях, а також рівні окремого господарюючого суб'єкта.

7. Результати етапів (відповідно до технічного завдання):

Номер етапу	Назва етапу згідно з технічним завданням.	Заплановані результати етапу	Отримані результати етапу
1.	Проведення системного аналізу і пошук шляхів розв'язання проблем, що ускладнюють впровадження альтернативних джерел енергії на різних рівнях узагальнення: державному, галузевому (регіональному), окремого підприємства чи установи. Розробка методичних основ кількісної оцінки ринкових перспектив впровадження альтернативної енергії. Розробка теоретико-методологічних засад мотивування впровадження альтернативної енергії на державному, регіональному рівнях, а також рівні окремого господарюючого суб'єкта.		
1.1	Дослідження підходів до забезпечення умов переходу систем різних рівнів на впровадження альтернативних джерел енергії	Узагальнення підходів до формування передумов переходу систем різних рівнів на впровадження альтернативних джерел енергії Анотований звіт квартальний	Досліджено підходи до забезпечення умов переходу систем різних рівнів на впровадження альтернативних джерел енергії. Запропоновано стратегії інноваційного розвитку держави, регіону та окремих суб'єктів господарювання, які ґрунтуються на переході до використання альтернативних джерел енергії.
1.2	Аналіз проблем і перспектив впровадження альтернативних джерел енергії на різних рівнях узагальнення: державному, галузевому (регіональному), окремого підприємства чи установи	Виділення перспективних напрямів впровадження альтернативних джерел енергії Анотований звіт квартальний	Проведено аналіз проблем впровадження альтернативних джерел енергії в національну економіку. Встановлено, необхідність трансформації енергетичних ринків у напрямі їх глобалізації, диверсифікації джерел постачання, використання альтернативних джерел енергії тощо. При цьому питання підвищення ефективності енергопостачання, енергоспоживання та енергозбереження

			стають на один рівень з питаннями енергетичної безпеки держав.
1.3	Розробка методичних основ кількісної оцінки ринкових перспектив впровадження альтернативної енергії	Методичні засади кількісної оцінки ринкових перспектив впровадження альтернативної енергії Анотований звіт квартальний	Вдосконалено концептуальні положення управління системою природокористування. Обґрунтовано необхідність в умовах глобальної та вітчизняної соціальної, екологічної та економічної кризи актуалізувати проблеми конфліктності навколишнього середовища.
1.4	Розробка теоретико-методологічних засад мотивування впровадження альтернативної енергії на різних рівнях соціально-економічних систем	Теоретико-методологічні засади системи мотивування впровадження альтернативної енергії на державному, регіональному рівнях, а також рівні окремого господарюючого суб'єкта. Анотований звіт квартальний Анотований звіт річний	Сформовано теоретико-методологічні засади системи мотивування впровадження альтернативної енергії на державному, регіональному рівнях, а також рівні окремого господарюючого суб'єкта. Запропоновано теоретико-методичні підходи до формування і стимулювання ринкового попиту на альтернативні джерела енергії

8. Результативність виконання науково-дослідної роботи

	Показники	Виконано (за результатами НДР)
		кількість
1.	Публікації виконавців за тематикою НДР: 1.1. Статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science та/або Index Copernicus (для соціо-гуманітарних наук). 1.2. Публікації в матеріалах конференцій, що входять до	4

	наукометричних баз даних, які вказані у п. 1.1.	0
	1.3. Статті у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України та, які не зазначені у а. 1.1.	8
	1.4. Публікації у матеріалах конференцій та виданнях, що не включені до переліку наукових фахових видань України.	14
	1.5. Монографії, опубліковані за рішенням Вченої ради ВНЗ.	5
	1.6. Підручники, навчальні посібники.	4
2.	Підготовка наукових кадрів:	
	2.1. Захищено докторських дисертацій за тематикою НДР.	0
	2.2. Подано до розгляду спеціалізовану вчену раду докторських дисертацій за тематикою НДР.	0
	2.3. Захищено кандидатських дисертацій за тематикою НДР.	0
	2.4. Подано до розгляду у спеціалізовану вчену раду кандидатських дисертацій за тематикою НДР.	1
	2.5. Захищено магістерських робіт за тематикою НДР.	0
3.	Охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності створені за тематикою НДР:	
	3.1. Отримано патентів (свідоцтв авторського права) України.	0
	3.2. Подано заявок на отримання патенту України.	0
	3.3. Отримано патентів (свідоцтв авторського права) інших держав.	0
	3.4. Подано заявок на отримання патенту інших держав.	0
4.	Участь з оплатою у виконанні НДР:	
	4.1. Студентів.	2
	4.2. Молодих учених та аспірантів.	5

9. Бібліографічний перелік монографій, підручників, посібників, наукових статей, інших публікацій; подані заявки та отримані патенти; теми захищених та поданих до розгляду у спеціалізовану вчену раду дисертацій (за матеріалами досліджень за звітний період).

Розділи в монографії за кордоном

1. Prokopenko O., Omelyanenko V. Features of education model in the transition to high-tech economy // Problemy i uwarunkowania samorządności terytorialnej / Redakcja Iwona Kłóska. – Ruda Śląska : Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium, ISBN 978-83-63649-60-9, 2015. P. 218-225. (Республіка Польща)

2. Prokopenko O., Troian M. Methodic approach to prognosticate enterprise-consumer's behavioral reaction to its involvement level change after communicative effect // Current problems in management / Edit by: A. Barcik, H. Howaniec, Z. Malara. – Bielsko-Biała : Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanistycznej, ISBN 978-83-65182-15-9, 2015. – P. 289–302. (Республіка Польща).

3. Omelyanenko V. Artuchov A. Integrated marketing application in development and technologies transfer in university (case of chemicals industry) / V. Omelyanenko, A. Artuchov // “Modern trends in the intensive development of public relations and actual methods of their effective regulation”: Peerreviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the CVII International Research and Practice Conference and II stage of the Championship in Economics and Management, Jurisprudence, Sociological, Political and Military sciences. (London, August 26 - August 31, 2015)/International Academy of Science and Higher Education; Organizing Committee: T. Morgan (Chairman), B. Zhytnigor, S. Godvint, A. Tim, S. Serdechny, L. Streiker, – London: IASHE, 2015. - p.18-21. (Великобританія)

4. Omelyanenko V., Klisiński, J. Marketing aspekt of international innovation cooperation / V. Omelyanenko, Klisiński, J. // The creation of value and responsibility in activities of organizations. Editors: Honorata Howaniec & Wiesław Waszkielewicz, Wydawnictwo AGH, Kraków, 2015. p.131-140. (Республіка Польща).

Розділи в монографії

1. Прокопенко О.В. Психологические методы ориентирования потребителя на экоатрибутивное потребление // Методы решения экологических проблем : монографія : в 7 томах. Т. 4 /Экологические вызовы и экономические возможности / под ред. д-ра экон. наук., проф. Л.Г. Мельника, канд. экон. наук, доц. О.А. Лукаш. – Сумы: Сумский государственный университет, ISBN 978-966-657-540-4, ISBN 978-966-657-541-1 (Том 4), 2015. – С. 259–272.

2. Прокопенко О.В., Домашенко М.Д., Школа В.Ю. Забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємств машинобудівної галузі // Економічна безпека територіально-виробничих комплексів: енергетика, екологія, інформаційні технології : монографія / Коцко Т.А., Чеховська М.М., Лісовські О.Л. [та ін.] ; за наук. ред. д.т.н., проф. Лук'яненко С.О., к.е.н., доц. Караєвої Н.В. – Київ: «МП Леся», ISBN 978-966-7166-34-2, 2015. – С. 69–73.

3. Прокопенко О.В., Петрушенко М.М., Шевченко Г.М. Механізм регулювання еколого-економічних протиріч розвитку національної економіки на основі оптимального розподілу ресурсів // Сталий розвиток – ХХІ століття: управління, технології, моделі / за наук. ред. проф. Хлобистова Є.В. – Черкаси, 2015. – С.271–278.

4. Омеляненко В.А., Мареха І.С. Міжнародний аспект фінансування енергозберігаючих проектів / В.А. Омеляненко, І.С.Мареха // Розвиток фінансового менеджменту в умовах хаотичного структурування економіки: Монографія / (С.А. Кузнецова, О.В. Лебідь, В.М. Косарев та ін.); за заг. ред. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2015. – С. 192–205.

5. Омеляненко В.А., Крапивний І.В. Теоретико-методичні аспекти забезпечення національної технологічної безпеки / В.А. Омеляненко, І.В. Крапивний // Інвестиційно-інноваційні аспекти економічної безпеки на різних ієрархічних рівнях національної економіки : монографія / За ред. Проф. В.В. Лойцков. - К.: КНУТД, 2015. - С. 68-74.

Підручники

1. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л.Г. Мельника, І.М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2015. – 378 с.

Навчальні посібники за кордоном

1. Прокопенко О.В., Осик Ю.И. Экологический маркетинг : Учеб. пособие // Караганда: Изд-во КарГУ, ISBN 978-9965-39-278-8, 2015. – 208 с. (Республика Казахстан)

2. Прокопенко О.В., Осик Ю.И. Экологиялық маркетинг : Оқу құралы // Қарағанды: ҚарМУ баспасы, ISBN 978-9965-39-286-3, 2015. – 210 бет. (Республика Казахстан)

3. Prokopenko O.V., Ossik Yu.I. Green marketing : Teaching manual // Karaganda: KSU Publishing House, ISBN 978-9965-39-290-0, 2015. – 187 p. (Республика Казахстан)

Наукові статті у журналах, які індексуються БД Scopus

1. Сотник И.Н. Энергосервисные компании на рынке ресурсосберегающих товаров и услуг Украины / И.Н. Сотник, Ю.А. Мазин // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 1. – С. 321-327.

2. Nekrasenko L.A., Prokopenko O.V., Aranchiy V.I. Carbon tax as an instrument of environmental management in Ukraine // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 3 (165). – С. 169-202.

3. T. Kurbatova State and economic prospects of developing potential of non-renewable and renewable energy resources in Ukraine/ T. Kurbatova, H. Khlyap // Renewable and Sustainable Energy Reviews, 2015, № 52, pp. 217-226.

4. T. Kurbatova GHG emissions and economic measures for low carbon growth in Ukraine / T. Kurbatova, H. Khlyap // Carbon Management, 2015, Volume 6, Issue 1-2, 2015, pp. 7-17.

Статті у фахових виданнях України

1. Сотник І. М. Ефективний енергоменеджмент: теоретичні основи фінансової діяльності енергосервісних компаній / І. М. Сотник, Л. А. Кулик. / Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. - № 3. – С. 212 – 225.
2. Prokopenko O.V. Categories of risk and damage in context of innovative ecological-economic activity's theoretical analysis [Internet source] / O.V. Prokopenko, M.M. Petrushenko, H.M. Shevchenko // Economic Processes Management: International Scientific E-Journal. – 2015. – № 2. – Access mode: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_2/2015_2_23.pdf
3. Bohdziewicz J., Cebula J., Piotrowski K., Prokopenko O., Sakiewicz P., Sołtys J. Application of the Halloysite-Based Sorbent for Agricultural Biogas Purification and Elongation of the Internal Combustion Engine Life // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Техніка та енергетика АПК». – ISSN 2222-8594, 2015. – № 9. – Ч. 1. – С. 25–31.
4. Курбатова Т.О. Економічні механізми стимулювання розвитку відновлювальної енергетики в Європейському Союзі / Т.О. Курбатова // Механізм регулювання економіки, 2015, № 4 (66), С. 139 – 148.
5. Курбатова Т.О. Система торгівлі "зеленими" сертифікатами: перспективи для України / Т.О. Курбатова // Економіка і держава, 2015, № 2, С. 131 – 135.
6. Петрушенко М.М. Розвиток фінансового менеджменту в умовах хаотичного структурування економіки: Монографія / (С.А. Кузнецова, О.В. Лебідь, В.М. Косарев та ін.); за заг. ред. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2015. – С. 192–205.
7. Домашенко М.Д. Концептуальні засади формування мотиваційної складової міжнародної екологічної політики / М.Д. Домашенко, В.Ю. Школа, М.О. Прокопенко, О.В. Прокопенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – №4. С.- 245-259.
8. Домашенко М.Д., Стратегії та механізм забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємств / М.Д. Домашенко, О.В. Прокопенко, В.Ю. Школа // Збірник наукових праць «Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку» – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 2015. – № 819. – С. 73-81.

Статті у закордонних виданнях

1. Prokopenko O., Omelyanenko V. Networks in region technology transfer system development // Scientific conference on economics and entrepreneurship SCEE'2015: proceedings of 56th International Riga Technical University conference. – Riga, ISBN 978-9934-8275-3-2, ISSN 2256-0866, 2015. – С. 232–233.
2. Прокопенко О.В., Школа В.Ю., Олефіренко О.М., Домашенко М.Д. Реформирование теплоэнергетической системы в Украине // Земля, труд и капитал: трансформация факторов производства в новой экономике. Вызовы и решения : материалы международной научно-практической конференции, посвященной 150-летию К.К. Незабытовского, 27 июня 2015 г. – Витебск: ООО «Центр ЭСТИС», 2015. – С. 34–38.
3. Kurbatova T. Organizational stages of tradable green certificates system formation in Ukraine / T. Kurbatova // Socio-economic aspects of development economics and management: collection of scientific articles of the International scientific and practical conference, Taunton, United States of America, 2015, pp. 71-74.
4. Домашенко М.Д., Школа В.Ю., Костенко В.В. Conceptual bases of the Ukrainian land fund management / International management and marketing of innovations – 2015.– №1. 5.
5. Прокопенко О.В., Школа В.Ю., Домашенко М.Д. Synchronization of the economic system development and provision of its ecologic security Альтернатива - 2015 - №4.
6. Прокопенко О.В., Школа В.Ю., Щербаченко В.О. The shifting asset base and the rise of the new economy // Предприемачество. – 2015 (година II). – № 1–2. – С. 6–11.
7. Прокопенко О., Денисова И. Реализация принципов устойчивого развития в

формировании и продвижении устойчивого туристского продукта // Устойчивое развитие. – 2014. – № 17 (март). – С. 5–9.

8. Prokopenko O., Omelyanenko V. // Baltic Journal of Real Estate Economics and Construction Management. – ISSN 2255-9604, e-ISSN 2255-6971, 2015. – Vol. 3.

Тези за кордоном

1. Sotnyk I.M. ESCOs as factor of Ukrainian economy development /I.M. Sotnyk // Conference Proceedings of the 4th International Scientific Conference «Problems and Prospects of Territories' Socio-Economic Development» (April 29 – May 3, 2015, Opole, Poland). – The Academy of Management and Administration in Opole, 2015. – P. 105-107.

2. Сотник И.Н. Атомная и альтернативная энергетика Франции: проблемы развития / И.Н. Сотник, А.С. Ермоленко (студент) // Сборник материалов Международного экономического форума «Социально-экономические проблемы развития старопромышленных регионов», 20-21 мая 2015 г., Кемерово [Электронный ресурс] / ФГБОУ ВПО «Кузбас. гос. техн. ун-т им. Т. Ф. Горбачева»; редкол.: Н.Н. Голофастова (отв. ред.) [и др.]. – Кемерово, 2015.

Тези

1. Sotnyk I.M. Economic and ecological advantages of cogeneration use in power industry/I.M. Sotnyk, V.A. Mandryka (студент) //Економіка для екології : матеріали XXI Міжнародної наукової конференції, м. Суми, 6-7 травня 2015 р. / редкол.: Д. О. Смоленніков, А. А. Іскаков. – Суми : Сумський державний університет, 2015. – С. 85-87.

2. Сотник И.Н. Атомная электроэнергетика Украины: задачи и проблемы развития / И.Н. Сотник, М.А. Сокольников (студент) // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф. (м. Суми, 29 червня 2015 р.) / за заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми : Сумський державний університет, 2015.

3. Petrushenko M.M. Environmental risk and ecological-economic damage within conflictual development of national economy / М.М. Petrushenko, О.В. Prokopenko // Ризики та загрози джерел забруднення (на прикладі Нижньодунайського регіону) : матеріали семінару, 29 травня 2015 р. – Одеса – Вилкове, 2015.

4. Курбатова Т.О. Методичні підходи до оцінки вартості електроенергії з відновлювальних джерел енергії / Т.О. Курбатова // Науково-практична конференція “Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем”, Івано-Франківськ, 20-22 травня 2015 р., С. 172-175.

5. Школа В.Ю., Прокопенко М.О. Напрями реформування системи енергозабезпечення в агропродовольчій сфері України / В.Ю. Школа, М.О. Прокопенко // Проблеми сталого розвитку агропродовольчої сфери в сучасних умовах та шляхи їх розв'язання: матер. міжнар. наук. семінару (8 жовтня 2015 р., м. Одеса) / Кафедра економіки промисловості Одеської націон. акад. харчових технологій. – Одеса: Фенікс, 2015. – С. 93-94. – 110 с.

6. Школа В.Ю., Новак К.С. Проблеми та перспективи використання відновлювальних джерел енергії в Україні / В.Ю. Школа, К.С. Новак // Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи: матер. I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 грудня 2015 р., м. Одеса). – Одеса, 2015.

7. Домашенко М.Д., Короленко К.Г. Переваги та недоліки впровадження альтернативних джерел енергії для розвитку економіки України // Збірник тез доповідей IX Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу» 24-25 вересня 2015 року. – Суми : ФОП Ткачов О.О., 2015. – С. 62-63.

10. Використання результатів НДР у навчальному процесі та/або в промисловості (інших галузях) (до 15 рядків):

1. Окремі результати НДР впроваджено у навчальний процес кафедри економічної теорії СумДУ (акт впровадження №1 від 18.12.2015 р.). Вони ввійшли складовими розділами до оновлених курсів дисциплін: «Міжнародна економіка»; «Міжнародні економічні відносини», «Регіонально-просторовий розвиток світової економіки», «Інфраструктура світового товарного ринку», «Світова та європейська інтеграція».

2. Забезпечення підготовки бакалаврів за спеціальністю «Міжнародна економіка».

3. Результати науково-дослідних розробок можуть бути використані у плані роботи промислових підприємств при формуванні заходів ресурсоефективного і чистого виробництва, що дозволить не лише знизити кількість відходів і зменшити забруднення середовища, а й зберегти та (або) отримати додатковий дохід шляхом збереження ресурсів; в організаціях державного управління та місцевого самоврядування при формуванні мотиваційної складової екологічної політики країни, що дозволить підвищити ефективність системи управління у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища.

11. Опис інших видів діяльності у рамках НДР.

За тематикою НДР отримано дворічний грант освітнього спрямування від Швейцарського національного фонду (SNF) в рамках програми кооперації між Швейцарією та країнами Східної Європи (SCOPE) в розрізі інституційного співробітництва на реалізацію проекту «Підвищення енергетичної безпеки шляхом швейцарсько-українсько-естонського інституційного партнерства».

Результати НДР застосовувались при проведенні курсів-лекцій та крос-курсів за кордоном, тренінгів.

Зокрема:

- для студентів Вищої школи економіко-гуманітарної, м. Бельско-Бяла (Польща) були прочитані лекції з дисципліни «Основи управління» (лектор – д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії Прокопенко О.В. лютий, березень, листопад 2015 р.);

- для студентів (Болгарія) було проведено лекції, Еразмус (лектор – д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії Прокопенко О.В. січень 2015 р.);

- для студентів Тяньцзинський університет, школа китайської мови і культури (м. Тяньцзинь, КНР) були прочитані лекції з основ міжнародного менеджменту, основ міжнародної економіки (лектор – д.е.н., проф., завідувач кафедри економічної теорії Прокопенко О.В. червень 2015 р.);

12. Кількість штатних співробітників 1, кількість сумісників 7, молодих учених з оплатою 3, кількість студентів з оплатою 2, які брали участь у виконанні НДР

13. Рішення наукової ради від 24.12.15 протокол № 5 про затвердження звіту

Керівник роботи:

Проректор із наукової роботи:

_____ Прокопенко О.В.
підпис

_____ Черноус А.М.
підпис

МП